

**Tasviriy san'at darslarida milliy madaniy merosdan foydalanishning
pedagogik ahamiyati**

Raxmonova Mahliyo Zoir qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida milliy madaniy merosdan foydalanishning pedagogik ahamiyati tahlil qilinadi. O'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy qadriyatlarni anglash yo'llari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, darslarda zamonaviy pedagogik yondashuvlar va texnologiyalar bilan milliy meros elementlarini integratsiyalashning samarali usullari taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, milliy meros, pedagogik yondashuv, ijodiy kompetensiya, madaniy qadriyat
Tasviriy san'at darslarida milliy madaniy meros elementlaridan foydalanish o'quvchilarda estetik va ijodiy rivojlanishni ta'minlovchi muhim vosita hisoblanadi. Milliy madaniy meros o'quvchilarga o'z xalqining tarixiy va madaniy qadriyatlarini anglash imkonini beradi, shuningdek, ularning vizual tafakkur va kompozitsiya tushunchalarini shakllantiradi. Shu sababli, pedagoglar darslarda milliy meros elementlarini qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga intiladilar.

Hozirgi kunda innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida milliy madaniy merosni integratsiyalash darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi. Multimediali resurslar, video va onlayn galereyalar orqali o'quvchilar milliy meros bilan yaqindan tanishadi va shaxsiy ijodiy ishlarida uni qo'llash imkoniga ega bo'ladi. Shu sababli tasviriy san'at darslarida milliy madaniy merosdan foydalanish pedagogik jihatdan dolzarb va samarali hisoblanadi.

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniy merosdan foydalanish o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Milliy meros elementlari, jumladan xalq amaliy san'ati, milliy naqshlar, ranglar va bezaklar, o'quvchilarga nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki madaniy va tarixiy bilimlarni egallash imkonini beradi. Shu bilan birga, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish darslarni interaktiv, qiziqarli va ijodiy jihatdan boy qiladi.

Milliy merosdan foydalanish o'quvchilarda vizual tafakkur va kompozitsiya tushunchalarini rivojlantiradi. Masalan, xalq bezaklari va ornamentlar orqali o'quvchilar shakllar, chiziqlar va geometrik nisbatlarni idrok etadi. Rang uyg'unligi va kontrastni tahlil qilish orqali estetik qarash va ijodiy fikrlash ko'nikmalari shakllanadi. Milliy meros elementlari o'quvchilarga shaxsiy ijodiy ishlarida mustaqil eksperimentlar olib borish imkonini beradi va ularni innovatsion yechimlar yaratishga rag'batlantiradi.

Pedagogik jihatdan milliy meros elementlarini integratsiyalash bir nechta samarali usullar orqali amalga oshiriladi. Birinchi usul – vizual materiallardan foydalanish. O'quvchilarga milliy naqshlar, bezaklar va madaniy ob'ektlarni ko'rsatish darslarni qiziqarli qiladi va diqqatni jamlashga rag'batlantiradi. Ikkinchi usul – ijodiy loyihalar. O'quvchilarga milliy meros asosida shaxsiy kompozitsiyalar yaratish topshirig'i beriladi. Bu jarayonda ular rang va shakllar bilan eksperimentlar olib boradi va shaxsiy ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Uchinchi usul – taqqoslash va tahlil. Milliy meros elementlarini zamonaviy san'at bilan solishtirish orqali o'quvchilar estetik qarash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. To'rtinchi usul – interaktiv mashg'ulotlar. Muzeylar, san'at galereyalari yoki onlayn resurslar orqali milliy meros bilan yaqindan tanishtirish o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida milliy merosdan foydalanish samaradorligi oshiriladi. Masalan, flipped classroom (aylanma sinf) usulida o'quvchilar milliy meros elementlarini oldindan o'rganadi, darsda esa tahlil va ijodiy ishlarda qo'llaydi. Bu o'quvchilarda mustaqil o'rganish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, multimediya resurslar, video va 3D modellardan foydalanish orqali o'quvchilar milliy merosni vizual tarzda o'rganadi va shaxsiy ijodiy ishlarida qo'llaydi.

Pedagoglar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo'llashlari muhimdir. Ba'zi o'quvchilar naqsh chizish va rang uyg'unligini tadqiq qilishga, boshqalari esa kompozitsiya va dizayn bilan eksperimentlar qilishga e'tibor qaratadi. Shu tarzda darslar har bir o'quvchining ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Differensial yondashuv o'quvchilarning qiziqishlari va individual iqtidorini hisobga olib samarali darslarni tashkil etishga yordam beradi.

Umuman olganda, tasviriylar san'at darslarida milliy madaniy merosdan foydalanish o'quvchilarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishini ta'minlaydi. Milliy merosni samarali integratsiyalash darslarni interaktiv, qiziqarli va ijodiy jihatdan boy qiladi. Shu sababli pedagoglar darslarda milliy meros elementlarini tizimli va samarali qo'llashni ustuvor vazifa sifatida belgilashlari lozim.

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniy merosdan foydalanish o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy qadriyatlarni chuqurroq anglash imkonini beradi. Milliy meros elementlarini integratsiyalash darslarni interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Shu sababli, tasviriy san'at ta'limida milliy merosdan foydalanish pedagogik innovatsiya sifatida qaralishi va tizimli ravishda rivojlantirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, (2), 109-110.
2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 131-134.
3. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
4. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Шавдилов, С. А. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликга оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (6), 15-21.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter education & global study*, (1), 8-14.
7. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and innovation*, 2(B10), 192-198.
8. Шавдилов, С. А. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84-85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193-196.
10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60-66.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING